

Програма атестації зі спеціальної педагогіки та психології для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Спеціальна освіта» спеціальності 016 Спеціальна освіта (Логопедія)

Розробники:

Мамічева О.В. – доктор психологічних наук, професор, декан факультету спеціальної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Омельченко М.С. – доктор психологічних наук, професор, завідувачка кафедри спеціальної педагогіки та інклюзії ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Програма затверджена на засіданні вченої ради факультету спеціальної освіти.

Протокол №6 від «16» лютого 2023 р.

Завідувач кафедри
спеціальної педагогіки та інклюзії

М.С. Омельченко

Завідувач кафедри
логопедії та спеціальної психології

Н.Ю. Малій

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

«21» березня 2023 р.,

протокол №6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Оцінювання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальної педагогіки та психології передбачає знання здобувачами основ спеціальної педагогіки та психології та має своїм завданням перевірку рівня професійно-педагогічної підготовки майбутніх корекційних педагогів і психологів, вихователів дітей з особливими освітніми потребами.

Здобувачі мають розуміти сучасні підходи до організації та змісту корекційної та навчально-виховної роботи у спеціальних закладах освіти (шкільних та дошкільних) в контексті реформування української школи, а також нової Концепції спеціальної педагогіки. Іспит має за мету перевірити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок.

Перевірка знань на екзамені повинна бути глибокою, всебічною та об'єктивною. Оцінка за відповідь виставляється з урахуванням повноти знань, які передбачаються програмою.

Основна мета атестації здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта полягає у визначенні відповідності професійної підготовки здобувачів до освітньої характеристики та кваліфікаційного стандарту, рівня їх готовності до самостійної педагогічної діяльності та якості засвоєння програм з вищезазначених курсів.

Здобувачі повинні бути готовими до виконання основних професійних функцій: комунікативної, організаторської, діагностичної, прогностичної, виховної; до високопрофесійного виконання своєї праці на користь суспільству.

Основними принципами при складанні програми були наступні:

1. Зв'язок спеціальної педагогіки і психології з дисциплінами психолого-педагогічного циклу.
2. Взаємозв'язок між розділами названих навчальних курсів. Загальний підхід до структури навчальних програм з дисциплін, які включено до атестації.

Атестація відбувається у письмовій формі в присутності атестаційної комісії. Структура кожного білету передбачає виконання тестових завдань кількістю 30 тестів. Тестові завдання передбачають відповіді на знання питань вище зазначених дисциплін. У кожному білеті (тестовому завданні № ...) представлено тести різних видів: на знання теоретичних основ; тести відкритої форми (на 1 відповідь, на 2 відповіді, на декілька відповідей); закритої форми; на перехресне знаходження правильних відповідей; на визначення спеціальних термінів; на доповнення або закінчення речення; на доповнення відсутніх компонентів тощо. Виконання кожного тесту передбачає певну кількість балів. Загальна кількість набраних здобувачами балів складає 100. Після оцінювання відповіді (виконання тестів) визначається загальна кількість балів (від 0 до 100 балів).

До програмних питань кожної з дисциплін пропонується список основної та додаткової літератури.

АТЕСТАЦІЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Поняття про процес корекції. Суть і засоби педагогічної корекції. Роль навчання в розвитку учнів. Вимоги, які забезпечують корекційно-виховну спрямованість навчання. Комплексний підхід до організації корекційно-розвивального впливу на особистість учнів з особливими потребами.

ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Особливості процесу навчання в спеціальній школі. Структура процесу навчання: сприйняття, осмислення, закріплення, застосування знань і вмінь. Шляхи забезпечення інтересу учнів молодших класів до навчання.

СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ПЕДАГОГІЦІ. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ПРИНЦИПІВ ОСВІТИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ. КОРЕКЦІЙНО- РОЗВИВАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ

Принципи навчання в спеціальній педагогіці. Гуманізм, демократизм навчання. Органічний зв'язок освіти з національною історією, культурою, традиціями. Корекційно-розвивальна спрямованість навчання. Науковість, доступність, систематичність, послідовність, систематизація в навчанні. Принципи свідомості і активності в навчанні. Особливості реалізації принципу наочності в навчанні учнів з особливими потребами. Принцип міцності засвоєних знань. Індивідуальний та диференційований підхід до учнів в процесі навчання.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ. КРИТЕРІЇ ВИБОРУ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Класифікація методів навчання. Залежність вибору методів навчання від дидактичної, виховної і корекційно-розвивальної мети, складу учнів, особливості навчального матеріалу тощо. Основні напрями і своєрідність використання проблемного і програмованого навчання в спеціальній школі.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ

Наукове обґрунтування змісту освіти в спеціальній школі. Основні принципи розвитку спеціальної освіти дітей з особливими потребами. Навчальний план спеціальної школи. Навчальна програма спеціальної школи. Підручники та навчальні посібники для спеціальної школи. Шляхи удосконалення змісту освіти в спеціальній школі.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. ТИПИ ТА СТРУКТУРА УРОКІВ

Урок як основна форма навчання учнів. Внесок І.Г.Єременка в розвиток теорії й практики уроку в спеціальній школі. Пропедевтичні уроки, уроки формування нових знань і прийомів діяльності, уроки удосконалення знань і умінь, уроки систематизації и узагальнення знань, умінь і навичок, практичні уроки, контрольні уроки, комбіновані уроки, уроки корекції. Підготовча частина, основна частина, заключна частина уроку. Аналіз уроку. Основні критерії ефективності уроку. Екскурсія як специфічна форма організації навчального процесу.

ДОМАШНЯ САМОСТІЙНА РОБОТА УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ. РОЛЬ ПЕДАГОГА В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Організація навчальної діяльності учнів з особливими потребами з виконання домашніх завдань. Робота вчителя спеціальної школи з організації самопідготовки учнів. Навчання школярів узагальненим прийомам самостійного виконання домашніх завдань. Раціональний вибір форм організації занять з самопідготовки і засобів керування діяльністю школярів.

ПЕРЕВІРКА, ОБЛІК ТА ОЦІНКА ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ. ВИМОГИ ДО ПЕРЕВІРКИ ТА ОЦІНКИ ЗНАНЬ. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Психолого-педагогічні вимоги до перевірки і оцінки знань, умінь і навичок. Види контролю: попередній, поточний, періодичний і заключний. Методи контролю: усний, письмовий, графічний, програмований. Особливості проведення контрольних робіт. Стимулююча і корекційна роль оцінки. Критерії оцінки результатів навчання. Урахування індивідуальних особливостей учнів в процесі оцінювання їх навчальної діяльності.

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Роль трудового виховання в соціальній адаптації учнів. Види трудової діяльності в молодших класах спеціальної школи та їх корекційно-виховне значення. Система підготовки учнів до роботи: пропедевтика, професійна діагностика, профорієнтація, трудове навчання. Формування навичок самообслуговування, ручна праця.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАВДАНЬ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ. ЗМІСТ ТА ФОРМИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ. ЗВ'ЯЗОК ПОЗАКЛАСНОЇ ТА НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

Особливості позакласної роботи в спеціальній школі. Зміст позакласної роботи: освітньо-виховна робота, художня самодіяльність, фізичне виховання. Форми позакласної роботи: масова, групова, індивідуальна. Зв'язок позакласної та навчальної роботи. Національне виховання учнів з особливими потребами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі : тези доп. X міжнар. наук.-практ. конф. – К. : Ун-т «Україна», 2010.– Ч. 1. – 2010. – 400с.
2. Андрущенко В. П., Бех І. Д., Бурда М. І. [та ін.]. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (друге видання) / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2011. 304 с.
3. Бистрова Ю.О. Забезпечення наступності в процесі професійно-трудової соціалізації осіб з вадами інтелектуального розвитку : монографія / Ю.О. Бистрова. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – 332 с.
4. Від науки – до практики: науково-методичний альманах / За заг. ред. проф. І.В. Татяничкової. Вип. 1.- Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018.- 107с.
5. Від науки – до практики: науково-методичний альманах / За заг. ред. проф. І.В. Татяничкової. Вип. 2.- Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018.- 101с.
6. Від науки – до практики: науково-методичний альманах / За заг. ред. проф. І.В. Татяничкової. Вип. 3.- Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018.- 103с.
7. Висоцька А. М. Організація позакласної виховної роботи в спеціальних навчальних закладах для дітей з розумовою відсталістю (5-10 класи) : метод. рек. / А. М. Висоцька. – К. : ВГСПО «Нац. Асамблея інвалідів України», 2012. – 106 с.
8. Глоба О.П. Регіональне реабілітаційне середовище як фактор соціалізації дітей і молоді з обмеженими психофізичними можливостями: монографія / О.П. Глоба. – Краматорськ: ДДМА, 2011. – 348 с.
9. Глоба О. П. Про національну систему надання корекційно-реабілітаційних послуг в Україні. Інклюзивна освіта: досвід і перспективи: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. С. 76–88.
10. Дефектологічний словник : навчальний посібник / За ред. В.І. Бондаря, В.М. Синьова. – К. : «МП Леся», 2011. – 528 с.
11. Засенко В. В. Спеціальна освіта: стан і пріоритети розвитку / В. В. Засенко // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови :

наук.-метод. зб. / за ред. : В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. – К. : Наук. світ, 2010. – С. 3–7.

12. Засенко В. В., Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами: пріоритетні напрями державної політики України в галузі освіти, соціального захисту й охорони здоров'я. Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. 2014. № 3. С. 20–29.

13. Колупаєва А.А. Стратегічні напрями сучасної освітньої політики України.- Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: наук.-метод. зб. / за ред.: В.В.Засенка, А.А.Колупаєвої. – К.: Науковий світ, 2010. – С. 7-13.

14. Кузнецова Т.Г. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку. Навчальний посібник для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта. Видання 2-е, доп. і перероб. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2019. 118 с

15. Кузнецова Т.Г. Корекційна психопедагогіка. Курс лекцій: Навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта. Видання 2-е, доп. і перероб. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2019. 130 с.

16. Малишевська І.А. Теоретико-методичні основи підготовки фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища: Монографія. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2018. 386с.

17. Мерсіянова Г. М. Професійно-трудове навчання у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах для розумово відсталих дітей : посіб. / Г. М. Мерсіянова. К. : Педагогічна думка, 2012. 80 с.

18. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки: навчальний посібник С. П. Миронова, О. В. Гаврилов, М. П. Матвеева / За заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.

19. Педагогіка вищої та середньої школи: збірник наукових праць. Кривий Ріг: ВЦ КДПУ; Айс Принт, 2017. Вип. I (50). 332с.

20. Програми для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Виховна робота (5-10 класи) / уклад. : А. М. Висоцька. К. : ВГСПО «Нац. Асамблея інвалідів України», 2012. 198 с.

21. Сучасні проблеми спеціальної освіти: теорія, досвід, інновації: монографія / За заг. ред. проф. І.В. Татьянчикової. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2017. 250с.

22. Сучасні проблеми спеціальної освіти: теорія, досвід, інновації: монографія / За заг. ред. проф. І.В. Татьянчикової. Вип. 2. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. 331с.

23. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: в 2 ч. / В.М. Синьов. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Ч.1. 241 с., Ч.2. 223 с.

24. Синьова Є. П. Особливості розвитку та виховання особистості при глибоких порушеннях зору : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра

психол. наук : спец. 19.00.08 «Спеціальна психологія» / Є. П. Синьова. К., 2013. 44 с.

25. Тат'янчикова І. В. Психолого-педагогічне вивчення соціалізації дітей з інтелектуальними вадами в межах спеціального навчального закладу : наук.-метод. посіб. / І. В. Тат'янчикова. Слов'янськ : Підприємець Маторін Б.І., 2011. 220 с.

26. Тат'янчикова І. В. Соціалізація дітей з порушеннями інтелектуального розвитку: монографія / І.В. Тат'янчикова. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2014. 381с.

27. Тат'янчикова І. В. Корекційно-розвивальна програма забезпечення соціалізації дітей з вадами інтелектуального розвитку в спеціальному навчальному закладі : метод. рек. практик працівникам спец. загальноосвіт. шкіл / І. В. Тат'янчикова. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. 163 с.

28. Тат'янчикова І.В. Спеціальна педагогіка з методикою викладання: методичні рекомендації для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта до опанування навчального курсу «Спеціальна педагогіка з методикою викладання». Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 109с.

29. Тат'янчикова І.В. Історія корекційної психопедагогіки: методичні рекомендації для студентів бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта до опанування навчального курсу «Історія корекційної психопедагогіки». Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 122с.

30. Тат'янчикова І.В. Історія, теорія і методологія спеціальної педагогіки: методичні рекомендації для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта до опанування навчального курсу «Історія, теорія і методологія спеціальної педагогіки». Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 133с.

31. Тат'янчикова І.В. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами: поради педагогам та батькам: методичні рекомендації педагогам спеціальних закладів освіти та батькам, які виховують дитину з особливими потребами. Слов'янськ: Видавництво Б.І. Маторіна, 2020. 161с.

32. Iryna Tatianchikova, Olena Kovshar, Svitlana Boiko. Impact of Psycho-Pedagogical Assistance in the Development of Socialization Skills for Children during Integration in Special Schools. (2020) Universal Journal of Educational Research, 8 (8), pp. 3387-3391.

33. Iryna Tatianchikova, Andrey Tatianchikov, Iryna Knyazheva, Svitlana Boiko. Correctional and educational technology of socialization of pupils at special secondary school. Revista inclusiones ISSN 0719-4706 Volumen 7-Numero Espesial-October / Diciembre 2020, pp. 156-169.

Допоміжна:

1. Губар О. М. Сучасні підходи до індивідуального навчання дітей з особливими освітніми потребами /О. М. Губар // Збірник наукових праць Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Сер. Соціально-педагогічна /

за ред. : О. В. Гаврилова, В. І. Співака. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. Вип. XV. С. 25–29.

2. Колодяжна І.В. Інноваційні технології навчання у підготовці фахівців. – Управління в освіті: Зб. матеріалів V Міжнар. наук.- прак. конференції, 14-16 квітня 2011р; Львів / відп. ред.. Л.Д.Кизименко. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. С.141-142.

3. Колупаєва А. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі / А. А. Колупаєва // Особлива дитина: навчання і виховання. – № 3. – 2014. – С. 7-11. 10.

4. Кравченко І. Історико-педагогічні аспекти розвитку спеціальної освіти в Україні / І. В. Кравченко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. № 1 (55). 2016. С. 364-365.

5. Кузнецова Т.Г. Формування міжособистісних стосунків старших учнів з інтелектуальними порушеннями // Вісник Національного університету «Чирнігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка. Випуск 6(162) (Серія: Педагогічні науки). – Чернігів, 2020. – С. 66-71. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/en/about-the-publication/>

6. Матвеева М.П., Миронова С.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: Навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.

7. Татяничикова І.В., Сахно Т.С. Проблема формування інформатичних компетентностей у старшокласників із психофізичними порушеннями. Особлива дитина: навчання і виховання / за заг. ред. проф. А.А. Колупаєвої. К.: Знання. №2. 2019. С. 86-96.

8. Татяничикова І. В. Методичні основи забезпечення соціалізації учнів спеціальної школи: курс лекцій з навч. дисципліни для студ. дефектологічних ф-тів педагогічних ун-тів / І. В. Татяничикова. Слов'янськ : Підприємець Маторін Б. І., 2013. 204 с.

9. Татяничикова І. В. Формування в учнів з інтелектуальними вадами життєвих компетентностей в процесі їхньої соціалізації: моногр. / І. В. Татяничикова. [2-ге вид., перероб. і доп.]. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. 211 с.

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКОВА ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЙНО-СПРЯМОВАНОГО НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

Предмет, завдання та принципи спеціальної психології. Поняття “дитина з особливими освітніми потребами”. Причини порушення розвитку в дитячому віці. Понятійно-категоріальний апарат спеціальної психології. Система загально-психологічних понять: психічна діяльність, психічні процеси, функціональна психологічна система, мовленнєве опосередкування,

елементарні та вищі психічні функції, інтеріоризація, екстеріоризація, розвиток та формування психіки. Корекція та компенсація психічних порушень при розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Короткий історичний огляд розвитку спеціальної психології як науки. Розвиток спеціальної психології в Україні. Роль Л.С. Виготського в розвитку спеціальної психології. Виділення спеціальних галузей спеціальної психології.

ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ОСНОВА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Особливості вищої нервової діяльності дітей з порушеннями розвитку /О.Р.Лурія, В.І.Лубовський/. Значення теорії функціональних систем П.К.Анохіна в з'ясуванні особливостей порушень фізіологічних механізмів психічної діяльності дітей з психофізичними порушеннями. Компенсація порушень функцій, як особливий випадок рефлекторної діяльності мозку /П.К.Анохін/.

НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ МОЗКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ /О.Р. ЛУРІЯ/ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В РОЗУМІННІ СТРУКТУРИ ПСИХІЧНОГО ДЕФЕКТУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Три функціональні блоки головного мозку. 1-й блок регуляції тону та бадьорості. 2-й - отримання, переробки і зберігання інформації із зовнішнього світу. 3-й - програмування, регуляції і контролю психічної діяльності. Нейропсихологічні дослідження дітей з особливими освітніми потребами.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Психологічна наука про закономірності психічного розвитку дітей /Л.С.Виготський, В.В.Давидов, Г.С.Костюк/. Культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій /Л.С.Виготський/. Ідея складної ієрархічної структури розвитку дітей з психофізичними порушеннями /Л.С.Виготський/. Загальні та специфічні закономірності розвитку дітей з особливими освітніми потребами /В.І. Лубовський/. Проблема взаємозв'язку навчання та психічного розвитку, Л.С. Виготський про "актуальний рівень та зону найближчого розвитку". Значення корекційно-спрямованого навчання в психічному розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Сутність, принципи та засоби корекційно-розвиваючого навчання в спеціальних закладах.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сучасні підходи в класифікації дітей з інтелектуальними порушеннями в вітчизняній та зарубіжній дефектології. Загальна психологічна характеристика олігофренії в ступені дебільності, імбецильності та ідіотії. Основні симптоми олігофренії. Класифікація олігофренії: неускладнена і ускладнена форми /М.С. Певзнер/. Врахування психологічних особливостей, обумовлених структурою психічного дефекту в процесі корекційно-виховної роботи в спеціальній школі. Психологічна характеристика органічної деменції резидуального генезу. Психологічна характеристика прогресивних форм органічної деменції внаслідок шизофренії, епілепсії, гідроцефалії, ревматичного захворювання ЦНС, сифілісу головного мозку. Спеціальні та відмінні риси олігофренії і окремих форм органічної деменції.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ /ЗПР/

Поняття “затримка психічного розвитку” та її класифікація. Психолого-педагогічна характеристика молодших школярів із ЗПР: готовність дітей до школи; особливості готовності дітей до школи з ЗПР. Особливості корекційно-виховної роботи у школі для дітей із ЗПР.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Психологічні особливості пам'яті, уваги, сприймання дітей із ЗПР. Особливості мислення та мови дітей з ЗПР /дошкільного та шкільного віку/. Засвоєння учбового матеріалу дітьми з ЗПР. Принципи навчання та виховання дітей із ЗПР.

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ

Відмінності психічного розвитку дітей із поточними захворюваннями та травмами головного мозку і дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Класифікація олігофреній за Г.Є. Сухаревою.

ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Психологічне вивчення дитини з інтелектуальними порушеннями, як передумова і складова частина організації корекційно-спрямованого навчання та виховання в спеціальній школі. Єдність діагностики та корекції психічного розвитку дитини з інтелектуальними порушеннями. Діагностика розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями, як складова частина спеціальної психології. Історичний огляд розвитку методів психологічного вивчення дітей з інтелектуальними порушеннями. Принципи психологічного вивчення дітей з інтелектуальними порушеннями. Метод спостережень. Експериментально-психологічне вивчення. Лабораторний експеримент. Принципи побудови

експерименту. Організація експерименту. Навчальний /формувальний/ експеримент, як різновидність психологічного експерименту. Факторне планування на етапі розробки методики формувального експерименту. Вивчення продуктивної діяльності учнів спеціальної школи /письмові роботи, малюнки, вироби, конструювання/. Метод бесід. Анкетування. Психологічні тести для обстеження дітей з інтелектуальними порушеннями.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ПСИХОМЕТРИЧНИХ МЕТОДІВ ПСИХІКИ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Методи досліджень психіки дітей з інтелектуальними порушеннями в сучасній зарубіжній дефектології. Діагностична значимість психометричних методів дослідження психіки та умови їх використання в вітчизняній дефектології. Сучасний стан практичної діагностики психічного розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями у вітчизняній дефектології. Організація, методи та методики відбору дітей із інтелектуальними порушеннями в спеціальні установи для дітей з порушеннями інтелекту /Н.М. Стадненко та ін. /. Вивчення готовності дітей з особливими освітніми потребами до навчання в спеціальній школі /І.Г. Еременко, В.Є. Турчинська та ін. /. Вивчення готовності підлітків з інтелектуальними порушеннями до оволодіння професією /В.І. Бондар, К.М. Турчинська та ін. /.

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІДЧУТТІВ ТА СПРИЙМАННЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

Особливості відчуттів та сприймання дітей з психофізичними порушеннями, їх рефлексорна природа. Особливості адаптації у дітей з інтелектуальними порушеннями. Розвиток відчуттів та сприймання в процесі корекційної навчально-виховної роботи. Теорія та практика сенсорного та зорового виховання дітей з психофізичними порушеннями в системі корекційної навчально-виховної роботи.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАМ'ЯТІ ТА УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

Вітчизняна та зарубіжна дефектологія про сутність, психологічні механізми та закономірності розвитку пам'яті та уявлень дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Фізіологічні механізми пам'яті, уявлень та їх порушення. Особливості запам'ятовування (звуження об'єму запам'ятовуваного матеріалу, недостатня осмисленість та послідовність запам'ятовування, особливості мимовільного і довільного запам'ятовування). Особливості уявлень, як образів пам'яті, зорових /просторових/ та часових уявлень дітей з інтелектуальними порушеннями. Відтворення та впізнавання. Механічна та логічна пам'ять. Розвиток пам'яті та уявлень дітей із порушеннями психофізичного розвитку в процесі корекційної навчально-виховної роботи.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МИСЛЕННЯ ТА УВАГИ ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Сутність, психологічний механізм та закономірності розвитку мислення та уваги дітей з ООП. Особливості мислення та уваги. Порушення операційної структури мислення. Особливості операції аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, абстрагування, конкретизації, класифікації, систематизації у дітей з ООП. Психологічні умови розвитку мислення та уваги дітей з ООП в процесі корекційної навчально-виховної роботи.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ І МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Фізіологічні механізми мовлення та їх порушення у дітей з інтелектуальними порушеннями. Загальна характеристика особливостей комунікативної, узагальнюючої, сигнікативної та регулятивної функцій мовлення у дітей з інтелектуальними порушеннями. Експресивне /усне/ мовлення. Затримка мовленнєвого розвитку. Особливості фонетичного та інтонаційно-виразного мовлення. Особливості лексики, співвідношення активного та пасивного словника. Граматична будова мовлення. Особливості діалогічного та монологічного мовлення. Письмове мовлення. Співвідношення усного та письмового мовлення. Імпресивне мовлення. Мовлення та пізнавальна діяльність дітей з інтелектуальними порушеннями. Розвиток та корекція мовлення дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціального навчання та виховання.

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ ДОШКІЛЬНИКІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Поняття про групи і колективи у спеціальному дошкільному закладі. Особливості міжособистісних стосунків дошкільників з інтелектуальними порушеннями.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Кордонець В.В. Дослідження особливостей пізнавальної і мовленнєвої діяльності у розумово відсталих дошкільників / В.В. Кордонець, О. В. Мамічева. - Вісник Одеського Національного університету імені І.І.Мечникова. Психологія. Том 22. Випуск 1 (43), 2017. – С. 97-105.
2. Кордонець В.В. Психологічні особливості комунікативно-мовленнєвого розвитку/ В.В. Кордонець. - Вісник Одеського Національного університету імені І.І.Мечникова. Психологія. Том 21. Випуск 1 (39), 2016. – С. 160-168.
3. Липа В.О. Прикладна корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка/В.О. Липа, О.В. Гаврилов та ін. - Прикладна корекційна психопедагогіка: олігофренопедагогіка: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перер. Та доповн. / За ред. О. В. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський:ТОВ «Друк-Сервіс», 2017. – 600 с.
4. Липа В.О. Психокорекційна педагогіка (олігофренопедагогіка) в практиці інклюзивного навчання / В.О. Липа. - Навчальний посібник. Видання 2-е, доп. і перероб. – Слов'янськ: Вид-во ФОП Д.Л.Падченко, 2018. – 358 с.
5. Малій Н.Ю. Психолого-педагогічні умови формування самосвідомості у дошкільників із ЗПР/ Н.Ю. Малій. - Перспективні питання психології: зб. наук. праць. За матеріалами Всеукраїнської міжвузівської науково-практичної Інтернет-конференції «Особливості психологічної культури працівників освіти в інформаційному суспільстві» [Слов'янськ, 2016 р.] /ДВНЗ «ДДПУ». - Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2016. – Вип. 2. – 269 с.– 217-221
6. Малій Н.Ю. Основні психологічні фактори розвитку інтернальності/ Н.Ю. Малій. - Теоретичні і прикладні проблеми психології.-Збірник наукових праць № 1(42) 2017. Том 2.
7. Мамічева О.В. Особливості психокорекції дітей з розладами аутистичного спектру засобами арт-терапії/ О.В. Мамічева, С. Березка. - Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 35: збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. Пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 186 с.
8. Мамічева О. В. Досвід роботи з дітьми з розладами аутистичного спектру у формуванні професійної свідомості корекційного педагога / О. В. Мамічева, М. С. Омельченко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2018. - Вип. 35. - С. 126-131.
9. Мамічева О. Психолого-педагогічні напрями оптимізації соціалізації дітей із психофізичними порушеннями в процесі професійної підготовки / О. Мамічева, І. Тат'янчикова // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. - 2019. - Вип. 10. - С. 97-101.

10. Мамічева О.В. Діагностика та корекція порушень психофізичного розвитку дітей / О.В. Мамічева. - Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта. Частина II. – Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2019. – 262 с.

11. Мамічева О. Особливості довільної регуляції молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення / О. Мамічева, В. Апхутіна Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2019. - Вип. 38. - С. 180-186.

12. Піонтківська Г. С. Психокорекційна педагогіка. Навчальний посібник: Хрестоматія / За ред. В. М. Синьова. В 2-х томах. Том 1. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017.

13. Полілуєва І.В. Основні підходи до аналізу закономірностей емоційновольової регуляції діяльності людини. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Серія: Психологія.* № 53. Х.: ХНПУ, 2016. С. 186-194.

14. Ткачук Н. Особливості розвитку і корекції емоційного розвитку та вольової саморегуляції дітей з інтелектуальною недостатністю. URL: https://imso.zippo.net.ua/wpcontent/uploads/2020/03/18_%D0%A2%D0%BA%D0%B0%D1%87%D1%83%D0%BA100..2020.pdf

15. Федорова М. Особливості емоційного розвитку сучасних дітей в аспекті становлення міжособистісних взаємин. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2020. ВИПУСК 1 (46) С. 133-137.

16. Шевченко Ю. Особливості розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями в сучасному освітньому просторі. *Особлива дитини: навчання і виховання.* 2020. №3. С. 36-47.

17. Яковлева С.Д., Федорова Т.М. Стан сформованості емоційної сфери в дітей з інтелектуальними порушеннями. *Актуальні питання корекційної освіти. Серія: Педагогічні науки.* 2019. Вип. 12.

18. Afuzova, H., Ogorodniychuk, Z., Pavelkiv, V., Mamicheva, O., Prokofieva, O., & Androsovyh, K.(2022). Determinants of Professional Orientation of Future Psychologists on Correctional Support of Children with Psychophysical Disorders. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(1Sup1), 188-206.

19. Butuzova, L., Shulzhenko, D., Kolykhan, V., Nesprava, M., Podofiei, S., & Mamicheva, O. (2022). Neuropsychological Technologies for Maintaining Occupational Health of an Individual. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(4), 145-158.

20. Olena Mamicheva, Iryna Dmytriieva, Maryna Omelchenko, Viktoriya Silchenko, Hanna Bobrova, Dmytro Say. Socio-Pedagogical and Psychological Aspects of Accompanying Students with Special Needs in the Context of the Development of Inclusive Education. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 22 No. 9 pp. 527-534

Додаткова література

1. Актуалізація педагогічних ідей Фрідріха Фребеля в сучасному просторі освіти. Мат. Міжнародного науково-практичного семінару / за ред. О. Е. Анісімова. Херсон: Айлант, 2016. С. 7–9.
2. Бондар В.І. Освіта дітей з особливими потребами: пошуки та перспективи. – [Електронний ресурс]. – www.surdopedagogika.com
3. Завітренко Д.Ж. Особливості інтелектуального розвитку дітей із церебральним паралічем. *Корекційна педагогіка*. Випуск 13. Т. 2. 2019. С.117-120.
4. Колишкін О. В. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. *Вступ до спеціальності «Корекційна освіта» : навч. посіб. для ВНЗ* / О. В. Колишкін. Суми : Унів. кн., 2016. С. 138–158.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка, 4-те видання. К.: Академія, 2018. С.408

Зразок форми білету державної атестації зі спеціальної педагогіки та психології

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет спеціальної освіти

Рівень вищої освіти бакалаврський

Атестація

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Навчальна дисципліна Спеціальна педагогіка та психологія

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ № 1

1. Концепція сучасної спеціальної освіти дітей з особливими потребами в Україні. Визначити основні складові. (10 б.)

2. Нова Концепція спеціальної освіти визнає пріоритетним: (1б.)

- а) розвиток потенційних можливостей дитини;
- б) виховну роботу в спеціальному навчальному закладі;
- в) формування знань, умінь, навичок у дитини.

3. Диференційований підхід – це.. (1б.)

- а) індивідуалізація навчальних програм з урахуванням певних специфічних проблем (порушень розвитку) дитини, через які вона не може здійснювати загальну навчальну програму;
- б) урахування типологічних особливостей розумово відсталих учнів;
- в) включення дитини з проблемами психофізичного розвитку в середовище здорових людей у процесі навчання, виховання, праці, проведення вільного часу.

4. Вагомим інститутом соціалізації дитини з особливими освітніми потребами є : (2 б.)
(за кожна правильну відповідь 1б.)

- а) сім'я;
- б) спеціальний заклад освіти (школа);
- в) колектив однолітків;
- г) дошкільний заклад освіти.

5. Визначити методи навчання за джерелом передачі та характером сприймання інформації: (2 б.)

- а) репродуктивні;
- б) словесні;
- в) проблемного викладу;
- г) наочні;
- д) практичні;
- є) частково-пошукові;
- ж) дослідницькі.

6. Співвіднесіть правильно термін і визначення(4 б.) (за кожна правильну відповідь 1б.)

1. Соціалізація –	а) входження у суспільство, знаходження свого місця в ньому, пропонуючи йому (соціальній групі, оточенню) себе зі своїми можливостями;
2. Адаптація –	б) повернення людини з інвалідністю до нормального життя і праці в межах її психофізичних можливостей;
3. Інтеграція –	в) пристосування до нових умов існування людини як організму, носія психічного і соціального;
4. Реабілітація –	г) входження індивідів у суспільство через різні спільноти, колективи, групи завдяки засвоєнню соціальних норм, ідеалів, цінностей шляхом навчання та виховання

7. Співвіднесіть правильно вчених та їх дослідження: (4 б.) (за кожную правильну відповідь 1б.)

1. Проблемою трудового навчання дітей з психофізичними порушеннями займався – а) М.П. Козленко;
2. Проблемою інтелектуальних здібностей учнів з психофізичними порушеннями займався – б) М.М. Тарасевич;
3. Проблемою фізичного виховання і учнів з психофізичними порушеннями займався – в) В.М. Синьов;
4. Перші публікації щодо розвитку і навчання дітей з психофізичними порушеннями належать – г) В.І. Бондар

8. Співвіднесіть правильно термін та його визначення: (4б) (за кожную правильну відповідь 1б.)

1. Розумова відсталість - а) сповільнення темпу психічного розвитку, яке частіше виявляється під час вступу до школи і виражається в недостатності загального запасу знань, обмеженості уявлень, незрілості мислення, малій інтелектуальній цілеспрямованості, переважанні ігрових інтересів, швидкою перенасичення в інтелектуальній діяльності;
2. Олігофренія - б) набуте слабоумство, стійке ослаблення інтелектуальної діяльності у сполученні з розладами пам'яті та емоційно-вольової сфери;
3. Деменція - в) стійке незворотне порушення пізнавальної діяльності на основі органічного ушкодження центральної нервової системи;
4. Затримка психічного розвитку - г) стійке незворотне порушення пізнавальної діяльності на основі органічного ушкодження центральної нервової системи природжене або придбане в ранньому віці (до 3-х років).

9. Співвіднесіть правильно відповіді: (4 б.) (за кожную правильну відповідь 1б.)

1. Принципи навчання, що а) принцип доступності знань; обслуговують компоненти його принцип активності і свідомості у навчанні; змісту - принцип наочності;
2. Принципи навчання, стосуються б) принцип корекційної спрямованості діяльності вчителя і методики його навчання; викладання - вирішальна роль вчителя і педагогічного колективу у навчанні; принцип індивідуального та диференційованого підходу до учнів;
1. Принципи навчання, що в) принцип виховуючої спрямованості стосуються контрольних функцій процесу навчання; оцінювальних функцій процесу навчання; принцип науковості процесу навчання; навчання - принцип систематичності і послідовності навчання;

2. Принципи навчання, що г) принцип міцності засвоєння знань, обслуговують його корекційний формування вмінь і навичок.
компонент -

10. Розкрийте термін (1 б.)

Корекційна психопедагогіка – це

11. Реабілітація, яка охоплює опорно-рухову, моторну сферу людини і здійснюється засобами адаптивного фізичного виховання і лікувальної фізкультури має назву: (1б)

- а) трудова реабілітація
- б) культурно-особистісна реабілітація
- в) психологічна реабілітація
- г) фізична реабілітація

12. Встановіть правильно визначення різних видів реабілітації: (4 б.) (за кожну правильну відповідь 1б.)

1. Реабілітація за допомогою цілеспрямованого навчання, виховання для забезпечення засвоєння розумово відсталою людиною цінностей людської культури.	а) трудова реабілітація б) культурно-особистісна реабілітація в) психологічна реабілітація г) фізична реабілітація
2. Реабілітація, яка охоплює опорно-рухову, моторну сферу людини і здійснюється засобами адаптивного фізичного виховання і лікувальної фізкультури.	
3. Реабілітація за допомогою трудового, зокрема професійно-трудоного навчання і виховання.	
4. Реабілітація шляхом застосування спеціальних технологій позитивних впливів на психічну сферу людини, її психічні стани, процеси, властивості	

13. Виключити з переліку зайве.

Які загальні принципи сучасної психологічної науки використовує корекційна психопедагогіка при дослідженні проблем педагогічної корекції розвитку і соціалізації людини з порушенням інтелектом: (4 б.) (за кожну правильну відповідь 1б.)

- а) принцип індивідуального та диференційованого підходу
- б) принцип детермінізму
- в) принцип відображення
- г) принцип єдності психіки і діяльності
- д) принцип гуманності
- е) принцип розвитку (генетичного аналізу)

- ж) принцип системно-структурного підходу
- з) принцип розвивального навчання
- і) принцип зв'язку з життям

14. Визначити складові змістовного компонента оцінювання: (4 б.) (за кожен правильну відповідь 1б.)

- а) рівень сформованості знань
- б) усвідомленість засвоєння знань
- в) правильність засвоєння знань
- г) повнота засвоєння знань
- д) міцність засвоєння знань
- е) рівень сформованості умінь
- ж) ставлення до навчально-практичної діяльності
- з) ставлення до оцінки

15. Дайте визначення: (4 б.) (за кожне правильне доповнення 1б.)

Методи навчання розумово відсталих учнів – _____ озброєння їх системою _____, _____ і _____, потрібних для самостійного життя, трудової діяльності, способу корекції вад їх психічного, зокрема пізнавального розвитку, формування особистості, громадського світогляду і соціальної поведінки.

16. Відмітьте, в залежності від яких причин виникнення аномалій і порушень розвитку, відхилення поділяють на ...: (1 б.)

- а) первинні та вторинні;
- б) комплексні та поодинокі;
- в) вроджені та набуті.

17. Компенсація –це ...: (4б.) (за кожен правильну відповідь 2б.)

- а) врівноваження дефекту;
- б) урахування первинних, вторинних, третинних дефектів розвитку;
- в) заміна втрачених функцій;
- г) своєрідність психічного розвитку.

18. Позначте критерії, які не характеризують інклюзивну освіту: (2 б.)

(за кожен правильну відповідь 1б.)

- а) адаптувати дитину до навчально-виховного процесу системи освіти;
- б) дитина або адаптується до системи, або стає для неї непринятною;
- в) усі діти можуть навчатися;
- г) освітня система адаптується до дитини.

19. У чому полягає «актуальний рівень» розумового розвитку дитини? (2 б.)

- а) запас знань і умінь, які сформовані до моменту обстеження;
- б) у когнітивних розладах;
- в) у порушеннях емоційно-вольової сфери;
- г) у потенційних можливостях оволодіння навичками.

20. Широкий спектр прикладних задач спеціальної психології не обумовлений: (2 б.)

- а) процесом розробки наукових основ методів і змісту навчання різних груп дітей з відхиленнями у розвитку;
- б) корекційною, реабілітаційною і психопрофілактичною роботою з дітьми з ООП;
- в) процесом вивчення соціальних проблем дітей на різних етапах вікового розвитку, середовищем їх життєдіяльності.

21. Які з перерахованих методів дослідження спеціальної психології НЕ належать до неї? (2 б.)

- а) експеримент, опитування, бесіда;
- б) соціометрія, аналіз продуктів діяльності;

в) експеримент, опитування, близнюковий, генетичний методи.

22. Установіть правильну відповідність між терміном та його значенням: (4 б.) (за кожную правильну відповідь 2б.)

а) вікова норма (показники інтелектуального та особистісного розвитку дитини, які повинні сформуватися до кінця певного вікового етапу);

б) предметна норма (система спеціальних заходів, спрямованих на подолання недоліків психофізичного розвитку);

в) індивідуальна норма (проявляється в індивідуальних особливостях розвитку та саморозвитку дитини);

г) соціальна норма (рівень психосоціального розвитку дитини, що відповідає середнім кількісним показникам).

23. Співвіднесіть авторів і про що вони писали: (4 б.)

(за кожную правильну відповідь 1б.)

1) Г.С. Костюк;

а) «Ми маємо справу з найскладнішим, неоціненним, найдорожчим, що є в житті, – з дитиною. Від нас, від нашого вміння, майстерності, мистецтва, мудрості залежить її життя, здоров'я, розум, характер, її місце і роль у житті»....;

2) О.Р. Лурія;

б) «Психічний розвиток, проходить у процесі спілкування дитини з дорослим, який її навчає, передає досвід. У цьому процесі створюються нові форми психічного життя, нові вміння»....;

3) В.О. Сухомлинський;

в) «Між навчанням і розвитком існує взаємний зв'язок. Навчання, активно сприяючи розвитку учнів, саме користується його плодами для досягнення своїх нових цілей»....;

4) Л.С.Виготський.

г) «Сучасна наука дійшла висновку, що мозок, як дуже складна саморегулююча система, складається з трьох основних пристроїв...»....

24. Співвіднесіть функції та їх значення, які реалізує дорослий в психокоректувальному процесі по відношенню до підлітка з психопатіями й акцентуаціями характеру: (4 б.)

(за кожную правильну відповідь по 1 б.)

1. Виховна -

а) активізація значущості соціально схвалюваної діяльності, формування зацікавленого відношення до оцінок;

2. Корекційна -

б) стимуляція процесів саморегуляції і самокорекції;

3. Регулююча -

в) відновлення позитивних якостей особи; компенсаторна – знаходження області оптимальної реалізації можливостей підлітка;

Стимулююча -

г) робота по подоланню негативних якостей, що викликають дезадаптацію, особистості підлітка.

25. Доповніть прізвищем автора цитату та заповніть пропуски: 3 б

_____ відзначав, що завданнями виховання дитини з _____ в розвитку є його _____ в життя і створення компенсації його нестачі будь-яким іншим шляхом. Причому компенсацію дослідник розумів не в біологічному, а в соціальному аспекті, так як вважав, що в корекційному навчально-виховному процесі доводиться мати справу не стільки з біологічними факторами, скільки з їх соціальними наслідками.

26. У випадку, якщо після відвідування спеціалістів і отримання висновку ІРЦ у дитини виявлять особливі освітні потреби, то яку вона зможе отримати підтримку, що вплине на її подальший формат навчання? (4 б.) (за кожну правильну відповідь 2б.)

- а) від спеціалістів психолого-медико-педагогічної комісії;
- б) кошти з субвенції на розвиткові заняття в закладі;
- в) кошти для батьків на утримання дитини;
- г) від асистента вчителя у класі.

27. До основних властивостей нервових процесів належать: (2 б.)

- а) гальмування, сила та врівноваженість;
- б) сила, врівноваженість і рухливість;
- в) напруження, рухливість і збудження.

28. З нижче наведених клініко-психологічних характеристик вкажіть, яке описано порушення та доповніть пропуски: (3 б.)

.....виникає складна структура первинних і вторинних відхилень у психічному розвитку дитини з порушенням _____. Первинний симптом (порушення або відсутність _____) призводить до відхилень вторинного порядку - порушень у розвитку мови. Складна структура первинної та вторинної симптоматики проявляється насамперед у відношеннях _____ та мовлення. Поразка _____ призводить до затримки формування мовлення і, в той же час, нормальне функціонування _____ знаходиться в тісній залежності від ступеня його розвитку.

29. Доповніть подане речення окремими словами: (3 б.)

(за кожну правильну відповідь 1б.)

« _____ дефекти по Л.С. Виготському відображають порушення _____ розвитку в умовах первинного _____».

30.Схарактеризуйте ознаки ступенів порушень інтелектуального розвитку дітей.(10 б.)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Шкала оцінювання, ECTS	Стандартна оцінка	<u>Критерії оцінювання</u>
90 – 100	відмінно	Повно, змістовно і аргументовано викладає програмний матеріал. У своїх відповідях спирається на наукові дослідження вчених, користується прийомами порівняльного аналізу, узагальнення, наводить власні приклади та пояснює їх. Проявляє творчий підхід при вирішенні проблеми. Виявляє схильність до науково-дослідної роботи.
75 – 89	добре	Виявляє знання загального змісту курсу. При розкритті програмного матеріалу наводить власні приклади. Відтворює основні положення програмного матеріалу, але недостатньо творчо вирішує суть проблеми.
60 – 74	задовільно	Допускає помилки при відтворенні змісту теми, зазнає труднощів в їх усуненні. Відповіді на запитання не повні. Зазнає труднощів у використанні на практиці отриманих знань, вмінь, навичок. В цілому програмний матеріал засвоєний частково.
35 – 59	незадовільно	Відмічено незнання основного змісту курсу, орієнтується лише в розкритті окремих положень. У відповідях допускає грубі помилки.
1 – 34	неприйнято	Особа повністю не володіє програмним матеріалом. Від відповіді відмовляється.

Шкала оцінювання:

90 – 100 балів – відмінно

75 – 89 балів – добре

60 – 74 балів – задовільно

35 – 59 балів – незадовільно, з можливістю повторного складання

1 – 34 бали – неприйнято, з обов'язковим повторним курсом